

GELECEK
PARTİSİ

UYUŞTURUCU İLE TOPYEKÜN MÜCADELE

GELECEK EYLEM MODELİ

GELECEK
PARTISI

UYUŞTURUCU

İLE TOPYEKÜN

MÜCADELE

GELECEK EYLEM MODELİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	1
MEVCUT DURUM	5
UYUŞTURUCU	11
Uyuşturucu Risk Göstergeleri	13
Uyuşturucu Tehdidinin Kaynakları	13
Türkiye'yi Etkileyen Uyuşturucu Rotaları	14
Uyuşturucu Olay Ve Şüpheli Sayısı	16
NARKOTİK MADDE ANA GRUPLARI	17
Eroin	18
Kokain	20
Metamfetamin	22
Sentetik Kannabinoid	24
Ecstasy	26
Captagon	28
Esrar	31
SINIR KAPILARINDA YAKALANAN UYUŞTURUCU MİKTARLARI	33
MADDE KULLANIMI TUTUM VE DAVRANIŞ ARAŞTIRMASI (TUBİM)	35
ATIK SU ANALİZİ	
TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU MÜCADELE	39

BİRİMLERİN MEVCUT DURUMU	40
TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU İLE ETKİN MÜCADELE İÇİN GELECEK EYLEM PLANI	43
UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE GELECEK EYLEM PLANI	46
1. Uyuşturucunun Ülkemize Ulaşmasının Zorlaştırılması	46
2. Yola Çıkış Uyuşturucunun Rotasında Yakalanması	46
3. Ülke Sınırlarımızda Mücadele	47
4. Önleyici Mücadele	48
5. Bağımlılıkla Mücadele	51

SUNUŞ

27 Ekim 2022 tarihinde açıkladığımız Gençlikte Gelecek Modeli Acil Eylem Kalıcı Vizyon belgemizden çok kısa bir süre sonra gençliğimizi ve gelecek nesilleri yakından ilgilendiren Uyuşturucu ile Topyekûn Mücadele Gelecek Eylem Modelimizi de kamuoyu ile paylaşıyoruz.

Bir mekanla, nesille veya sektörle sınırlı sorunları sınırlamak ve o sınırlar içinde çözmeye çalışmak mümkündür. Belli bir mekanla ilgili sorunu o mekanı kontrol altına alan bir yaklaşımla, bir nesille ilgili sorunları o neslin yaşadığı tarihi kesitte alınacak tedbirlerle, bir sektörle ilgili olan sorunları o sektörün etkileşim içinde olduğu diğer sektörlerle birlikte ele alıp belli bir eylem planı çerçevesinde önce etkisini azaltacak, sonra kontrol edecek bir yöntemle çözüme kavuşturabilirsiniz.

Ancak belli bir mekanla, nesille ya da sektörle sınırlı olmayan öyle sorunlar vardır ki bireyler ve toplumlar için varoluşsal bir niteliğe dönüşürler. Her şeyden önce bilinmelidir ki, uyuşturucuyla mücadele böylesi varoluşsal bir sorun alanıdır. Kontrol altına alınmadığı ve etkin mücadele edilmediği takdirde mekan, nesil ve sektör aşarak yıkıcı etkiler yapan bu sorunla mücadele kapsayıcı, kuşatıcı ve süreç odaklı bir yöntemle ele alınmak zorundadır.

Bu sorun bir mekanla sınırlı değildir, çünkü İstanbul'un bir sokağı ile bir Latin Amerika ülkesinin uyuşturucu üretim alanı arasında mekan ve kıta aşan bir ilişkiler ağı bulunmaktadır. Bu ağın her aşaması etkin bir süzgeç yöntemi ile kontrol edilmeden ve ilişki geçiş süreçleri kırılmadan kalıcı bir başarı sağlamak mümkün değildir.

Öte yandan, uyuşturucu kullanımının neredeyse ilkokullara kadar inme riski taşınması nesilleri ve toplum kesimlerini yatay kesen stratejiler uygulamayı gerekli kılmaktadır. Uyuşturucu maddelerin mahiyeti ve maliyetinin çeşitliliği alım gücü en düşük toplum kesimlerinden alım gücü en yüksek toplum kesimlerine kadar her toplum katmanını kuşatan aşamalı bir mücadeleyi gerekli kılmaktadır. Bu sorun hiçbir kişinin, ailenin veya toplum kesiminin uzağında değildir. Aksine herkes bir gün bu sorunun yakıcı yüzüyle karşılaşabileceği gerçeğiyle yüzleşmedikçe toplumun tümüyle katılarak paydaş olduğu bir mücadele yürütülemez.

Adalet Bakanlığı verilerine göre ülkemizde 2021’de ceza infaz kurumlarındaki 297.726 kişiden 100.140’ının uyuşturucu madde bağlantılı suçlardan tutuklu ya da hükümlü olması bu sorunun yaygınlığını göstermesi bakımından son derece çarpıcıdır. Ayrıca uyuşturucu sorunu “suçların anası” niteliği taşımaktadır. Uyuşturucu kullanımı hırsızlık, gasp, cinayet vb. birçok soruna beşiklik eden bir bilinç kaybına da yol açmaktadır.

Öte yandan, Türkiye’nin uyuşturucu ticaretinin merkezi, hedef ülkesi ya da narko-devlet gibi engin devlet tecrübelerimize gölge düşüren tanımlarla anılır hale gelmesi konunun ne kadar ivedilikle ele alınması gereken ulusal bir güvenlik meselesi haline dönüşmekte olduğunu göstermektedir. Karşı karşıya kaldığımız bu sorunun sadece ülkemize ait bir sorun olmadığı, uluslararası nitelikler taşıdığı ve yalnızca ülke içinde alınacak tedbirlerle çözülemeyeceğinin farkındayız.

Ancak bizim öncelikli görevimiz bunun uluslararası bir sorun olduğunu söyleyip kendimizi rahatlatmamız değil ülkemizi yukarıda ifade ettiğimiz utanç verici tanımlamaların çerçevesi dışına çıkarmak için her türlü iç ve dış tedbirleri almak ve bu konuda bir transit ve hedef ülke olarak anılmamıza neden olan iktidardan hesap sormak olmalıdır. Demokratik yollarla işbaşına gelmiş bir iktidarın böylesi kirlî bir uluslararası sektörün

parçası olarak anılması ülkemiz için gerçekten utanç vericidir. Geçmişte Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlarını, Başbakanlarını ve bakanlarını taşımış ATA uçağına bu uçağın satılması sonrasında geçen sene Brezilya'da içinde kokain bulunması sebebiyle el konmuş olması devlet itibarımıza kara bir leke olarak düşmüştür.

Uyuşturucu tehlikesi pandemi kadar hızla yayılma, terör kadar yıkıcı ve tahrip edici etki yapma kapasitesine sahiptir. Dolayısıyla bu tehdide karşı mücadelede pandemi tehdidine karşı verilen mücadelede sergilenen tek tek bireylere kadar inen bir farkındalık ve bilinçlendirme çabasına, terörle mücadelede ön şart olan alan hakimiyeti kadar etkin bir alan hakimiyetine ihtiyaç bulunmaktadır.

Toplumsal olarak yaşadığımız deprem tecrübesi de bu konuda ışık tutucudur. 1999 yılında yaşadığımız Marmara depremine kadar bizden uzak bölgelerde o bölgeleri etkileyen bir olgu gibi algılanan deprem gerçeğiyle yüzleşmemize yol açmıştı. Unutmayalım ki bugün uyuşturucu tehdidi de bizden uzak mahallelerde ve toplum kesimlerinde yaşanan bir sorun değil her evin kapısında her odanın eşliğinde karşı karşıya kaldığımız varoluşsal bir sorundur.

Bu bağlamda Uyuşturucuyla Eylem Planımızı kademelendirilmiş bir şekilde koruyucu, önleyici ve tedavi edici aşamalardan oluşan bir süreç mantığı içinde kurguladık. Koruyucu aşama aileden başlayıp, okul ve çevresi ile devam edecek şekilde içten dışa doğru yayılırken, önleyici aşama uyuşturucu merkezlerinden tüketim noktalarına doğru dıştan içe gelen bir alan kontrolü mantığına dayanmaktadır.

Aileden başlayarak okul ve çevresine doğru genişleyen ve nihayet bütün toplum katmanlarına yayılan koruyucu tedbirler farkındalık ve bilinçlendirme odaklı bir eğitim süreci olarak çocuklarımızın ve gençlerimizin bulunduğu ortamlarda bu yıkıcı uyuşturucu virüsüne karşı toplumsal direnci artırmaya yöneliktir.

Önleyici tedbirler ise uyuşturucunun çıkış noktasında engellenmesi, oralarda engellenemeyenlerin uyuşturucu rotası üzerinde durdurulması, bu rotayı geçenlerin ölkemize kara, hava ve deniz giriş noktalarında etkin denetim ile yakalanması, bütöün bu kademeleri geçenlerin ise öлке içinde kullanıcıya eriőim kanallarının kapatılması Őeklinde bir "süzgeç stratejisi"ne dayanmaktadır.

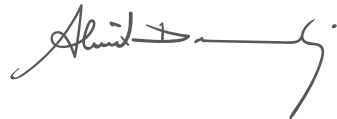
Bütöün bu koruyucu ve önleyici tedbirlere rağmen uyuşturucu virüsüne yakalananların etkin ve kalıcı bir rehabilitasyon sürecine tabi kılınması ve topluma kazandırılması ise süreç yönetiminin üçüncü boyutunu oluşturmaktadır.

Bu bağlamda uyuşturucuyla mücadelede bir zihniyet dönüőümünü, geçmiş tecrübelerimizden ve küresel yeni arayıőlardan faydalanan kurumsal bir yeniden yapılanmayı ve eğitim, yargı, güvenlik, sağlık ve finans başta olmak üzere bütöün sektörleri kapsayan bütöncöl bir stratejiyi hayata geçireceğiz.

Uyuşturucuyla Mücadele Merkezi (UYUM) ve Bağımlılık İzleme ve İyileştirme Merkezleri (BİZİM) gibi yeni kurumsal yapılar üzerine oturan bu eylem planı çerçevesinde uyuşturucuyla mücadele sorunu Gelecek Partisi iktidarında öncelikli bir millî güvenlik meselesi olarak ele alınacaktır.

Kapsayıcı ve bütöncöl bir yaklaőtımla kurgulanan ve toplumun bütöün katmanlarını paydaş kılan bir süreç mantığı içinde iőlemesi planlanan eylem planımızı kamuoyumuza sunmaktan onur duyarız.

Ahmet Davutoğlu
Gelecek Partisi Genel Baőkanı

MEVCUT DURUM

Uyuşturucu ticareti küreselleşmeyle birlikte sınır ötesi dolaşımın en örgütlü yapılarından birine dönüşmüştür. Bu nedenle uyuşturucu ile mücadele de hem yurtdışında hem yurtiçinde eş güdümlü, organize ve birbirini tamamlayan planlı bir çalışmayı gerektirmektedir.

Uyuşturucu kullanımına bağlı olarak ortaya çıkan zararlar, sadece kullanıcılar ile sınırlı sağlık sorunlarından ibaret değildir. Sağlığa verdiği zararların yanı sıra çoğu zaman kişinin ailesine, içinde bulunduğu çevreye ve toplumun tamamına yönelik hukuki, sosyal, ekonomik sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu konu bir halk sağlığı sorunudur. Ayrıca uyuşturucu kullanımı, hırsızlık, yankesicilik, uyuşturucu satıcılığı, gasp, örgütlü suçlar benzeri pek çok suçun da kaynağını teşkil etmektedir.

Bir güzergâh /transit ülke olarak anılan ölkemiz son birkaç yıl içerisinde keskin bir şekilde hedef ülke haline gelmiş ve ölkemizde uyuşturucu kullanımı çok ciddi boyutlara ulaşmıştır. Başta çocuklarımız olmak üzere tüm halkımız, içinde bulunduğu ekonomik koşulların kötüleşmesi ve bunun tetiklediği psikolojik problemlerin de etkisiyle uyuşturucu madde bağımlılığına sürüklenmektedir. Bu çerçevede konu, **ölkemiz için önemli bir güvenlik sorunu** haline gelmiştir.

Türkiye’de uyuşturucu madde bağımlılığı tedavisi, ayaktan ve yatarak tedavi olarak sunulmaktadır. Ölkemizde 2021 yılı sonu itibariyle, 136 uyuşturucu madde bağımlılığı tedavi merkezi bulunmakta; bunlardan 57 merkezde hem ayakta hem yatarak, 79 merkezde ise sadece ayakta

tedavi hizmeti sürdürülmektedir. Tedavi merkezlerinin toplam yatak kapasitesi 1350 olup, çok yetersizdir.

2021 yılında, sadece ayakta tedavi merkezlerine yapılan 247.390 adet başvurunun 100.837'si denetimli serbestlik kapsamında yönlendirilenlerdir. Aynı yıl yataklı tedavi merkezlerine yapılan başvuru sayısı ise 15.497'dir. Yataklı tedavi süreçleri genellikle 14-21 gün sürmektedir.

2021 yılı içinde tedaviye başvuranların %45,5'i ilk kez, %54,5'i ise daha önce tedavi gördüğünü söylemiştir.

Tedavi gören hastaların yaş ortalaması 29 dur. 20-29 yaş grubundaki hastaların toplam hastalara oranı %50,8'dir.

2020 yılında tedavi gören hastaların tamamının eğitim durumları incelendiğinde;

- %1.9 hiç okula gitmemiş
- %40.4 ilkokul mezunu
- %50.3 orta öğretim mezunu
- %7.4 yükseköğretim mezunudur.

Tedavi görenlerin;

- %3,3'ü öğrenci
- %16, 3'ü işsiz
- %36,1'i düzenli işi sahibi
- %43,4'ünün ise düzenli işi olmayandır.

2017'de 941, 2018'de 657, 2019'da 34, 2020'de 314 ve 2021 yılında 270 kişi uyuşturucu kullanımından dolayı vefat etmiştir. 2021 yılında madde bağlantılı ölüm olaylarının %46,3'ünde metamfetamine, %28,1'inde eroin, %25,2'sinde ectasiaya rastlanmıştır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından; Sağlık Bakanlığı'nca madde kullanım tıbbi tedavisi ve tıbbi rehabilitasyonu tamamlanan, koruma ihtiyacı olan madde bağımlısı çocuklar için Çocuk Destek Merkezleri (ÇODEM), Sağlık Bakanlığı'nca ise Alkol ve Madde Bağımlılığı Araştırma Tedavi Merkezleri (AMATEM) ile Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezleri (ÇEMATEM) kurulmuştur. İllerin çoğunda bulunan AMATEM ve ÇEMATEM'ler en fazla 40 yatak kapasiteli olup, ülke genelinde sadece 13 ÇODEM bulunmaktadır.

Sağlık Bakanlığı bünyesinde ayrıca bağımlı hastalar için rehabilitasyon modeli (BAHAR) projesi kapsamında çeşitli hastanelerde gerek yataklı gerekse ayakta rehabilitasyon merkezleri açılmış olmakla beraber bunların toplam yatak kapasitesi sadece 700 civarındadır.

Alo 191 uyuşturucu ile mücadele danışma ve destek hattı, 2015 tarihinde hizmete açılmış olup, Aralık 2021'e kadar 358.627 çağrı kayda alınmıştır. 7-24 esasına göre faaliyet gösteren çağrı merkezinde, 105 personel görev yapmaktadır.

Türkiye Yeşilay Cemiyetinin bir projesi olan Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM), 2020 sonu itibari ile toplam 104 merkezde faaliyet yürütülmektedir. YEDAM; bağımlılara, bağımlı ailelerine ve bağımlılık riski taşıyanlara psikososyal hizmet sunmaktadır.

Adalet Bakanlığı verilerine göre Türkiye genelinde, 2021 yılı itibari ile 383 ceza infaz kurulundaki 297.726 kişiden 100.140'ı uyuşturucu madde bağlantılı suçlardan dolayı hükümlü ve tutukludur.

Uyuşturucu madde satıcılığından hüküm giyenler, hapisanelerde yeterli tedbir alınmadığı için infaz süresinin sonunda genellikle daha bağımlı ve suç işleme potansiyeline sahip olarak topluma karışmaktadır.

Denetimli serbestlik müdürlerine 2021 yılında, Türk Ceza Kanunu'nun 191. maddesi kapsamında 92.811 karar gelmiştir. Bu kişilerin tedavi

ve rehabilitasyonu için, Denetimli Serbestlik Müdürlüklerince çeşitli çalışmalar yapılmakta ancak yetersiz ve etkisiz kalmaktadır. Bu kişilerin özellikle rehabilitasyon aşaması, hayati bir önem taşımaktadır.

Öte yandan uyuşturucu ticareti, her türlü suç örgütü için önemli bir finans kaynağıdır. Bu ticaretin finansal boyutlarına ilişkin tahminler yapmak oldukça zordur. Ancak 2017 yılında yayınlanan, Uluslararası Suç ve Gelişen Dünya Raporu'na göre küresel perakende piyasasının 426 ile 652 Milyar ABD doları arasında olduğu tahmin edilmektedir. Yine 2019'da Avrupa Uyuşturucu Pazarları Raporu'na göre, Avrupa perakende uyuşturucu piyasasının minimum değeri 30 Milyar Euro'dur.

Böyle yüksek bir pazar, organize suç gruplarının da ilgi odağıdır. Örneğin Avrupa'da, 5000 organize suç örgütü bulunmakta ve bunların 3'te 1'i doğrudan uyuşturucu ticareti yapmaktadır. Uyuşturucu piyasasının sahip olduğu küresel hacim, pazarı sadece organize suç grupları için değil aynı zamanda terör örgütleri içinde çok çekici kılmaktadır.

Ülkemizde, uyuşturucuyla mücadelede ağırlıklı olarak adli ve tıbbi boyutuyla sınırlı bir anlayış sürdürülmektedir. Uyuşturucu kullanımının tespiti ile başlayan adli boyut, devamında kişinin tedavisine odaklanan sağlık hizmetleri ile sona ermektedir. Bu durum özellikle gençleri ihmal eden ve korumaktan çok uzak bir anlayıştır. Sürdürülen bu anlayışla aile ve çocuğa yönelik çok bileşenli, çok paydaşlı ve çok amaçlı bütüncül bir sosyal koruma ve sosyal politika öngörülmemiştir. Bu alanda pek çok kurumun ve sivil toplumun yaptığı çalışmalar; eş güdümsüz, birbirinden kopuk, devamlılığı olmayan, sonuç almaktan çok verilen vazifeyi kâğıt üstünde yerine getirmeye çalışan çabalar olarak ortaya çıkmaktadır.

Genci uyuşturucuya iten aile ve çevre koşulları değişmediği, tıbbi ve sosyal hizmet uyumlu hale getirilmediği sürece, tıbbi tedavi tek başına çözüm değildir. Bu nedenle tıbbi tedavi ile sosyal hizmet yaklaşımını bir araya getiren, multidisipliner anlayışa dayalı merkezlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye’de uyuşturucu ile mücadelede çalışmalardan sonuç alınamamasının önemli nedenlerinden birisi de aile ve okul odaklı önleyici programın oluşturulamaması, bağımlılıkla mücadelede çok boyutlu çalışmaların yetersizliği gibi önleyici uygulamaların zayıf olmasıdır.

Türkiye’de devletin sosyal koruma ve desteği sadece zor ve müşkül durumdaki aile ve bireylere para yardımı yapılmasından ibaret hale gelmiştir. Uyuşturucu ile mücadelede, çevresi içinde birey kavramından yola çıkılması gerekmektedir. Öncelikle aileden başlayan ve sonrasında çocuğun etkileşimde olduğu, önleyici ve koruyucu bir şekilde tüm sistemleri, bireyleri, grupları kapsayan bütüncül mücadele ve koruma sistemi bakış açısıyla, çalışmaların yeniden organize edilmesi gerekmektedir.

Bu bakış açısı ile kamuoyuna arz ettiğimiz çalışmada; konunun uluslararası boyutu, ülkemizin karşı karşıya olduğu riskler, kaynak ve rota ülkelerden başlamak üzere diğer ülkelerde, sınırlarımızda, giriş kapılarında ve ülke içinde uyuşturucu ile mücadelenin yöntemleri ve eylemleri belirlenmiş, kurumsal yapılar yeniden düzenlenmiş, önleyici, tedavi ve rehabilite edici yöntemler tüm detayları ile dile getirilmiştir.

Önerilen yöntem ve eylemlerin konuyla ilgili olarak çalışma ve faaliyet yürüten tüm kurum ve kuruluşlara yol gösterici olacağını umuyoruz.

UYUŞTURUCU

Uyuşturucu; uyuŐturma özelliği olan, uyuŐturan, duymaz hale getiren demektir.

Yunanca uyku anlamındaki narko sözcüğünden gelmiş ve İngilizceye NARCOTIC olarak geçmiŐtir.

İnsanlık tarihinin baŐlangıcından itibaren uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin keyif verici, ağrı giderici, hastalıkları iyileŐtirici olarak kullanıldığı bilinmektedir.

İlkel toplumlarda kabile ayinlerinde ve erkeklige geçiş törenlerinde deĐiŐtirilmiŐ bilinç durumları denilen, gündelik bilinç düzeylerinde daha farklı alanlara ulaŐabilmek için kullanılan halusinojen bitkiler, afyon türevleri, koka yaprakları, esrar gibi psikoaktif maddeler büyük rol oynamaktaydı.

Halusinojenik madde içeren mantarlar Aztek Maya Uygarlıklarında, psikoaktif bir madde olan amonita muscaria mantarları ise Asya Kitasındaki Őaman törenlerinde kullanılmaktaydı.

Kokain Güney Amerika yerlileri tarafından sert doğa koŐullarına karşı, uzun yaya yolculuklarında açlığa ve yorgunluğa karşı bugün bile kullanılmaktadır.

3000 yıllık geçmiŐe sahip İnan metinlerinde esrar kutsal bir yere oturtulmaktaydı.

Afyon, eski Yunan uygarlıklarında birçok hastalığın tedavisinde ve sorunların giderilmesinde kullanılmıştır.

Bu maddeler Mısır, Pers ve Hint uygarlıklarında yaygın olarak kullanılmaktaydı.

UYUŞTURUCU RİSK GÖSTERGELERİ

Ülkenin uyuşturucu tehdidinin gerçek durumunu görebilmek için aşağıdaki beş kriterin düzenli olarak takibi önem arz etmektedir :

1. Uyuşturucu ihbarlarının, toplam ihbarlara oranı
2. Uyuşturucudan ölümlerin, toplam ölümlere oranı
3. Uyuşturucu kullanımından hastane acil servislerine müracaatın, toplam acil servislere müracaata oranı
4. Tedavi merkezlerine başvuran uyuşturucu bağımlısı sayısının, toplam tedavi edilen hasta sayısına oranı
5. Uyuşturucu suçundan işlem gören şüphelilerin, genel şüphelilere oranı

UYUŞTURUCU TEHDİDİNİN KAYNAKLARI

Afyon ve eroin: Afganistan

Kokain: Kolombiya, Meksika, Venezuela, Panama

Ecstasy: Belçika, Hollanda

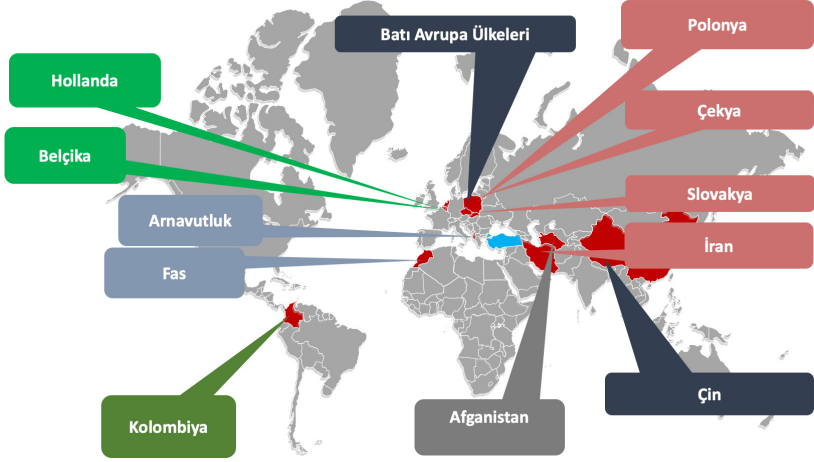
Captagon (Amfetamin): Polonya, Belçika, Hollanda

Metamfetamin: Çek Cumhuriyeti, Polonya, Slovakya, İran

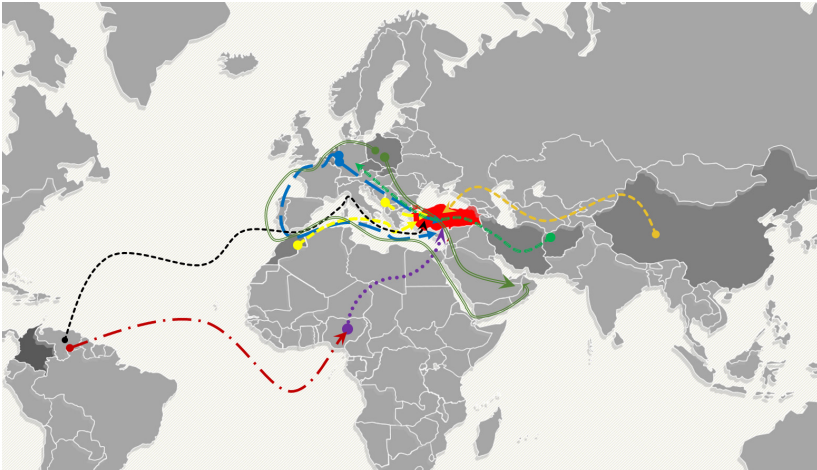
Sentetik uyuşturucular: Çin, AB Ülkeleri

Çok sınırlı olmakla beraber esrar: Fas, Arnavutluk

UYUŞTURUCU TEHDİDİNİN KAYNAKLARI

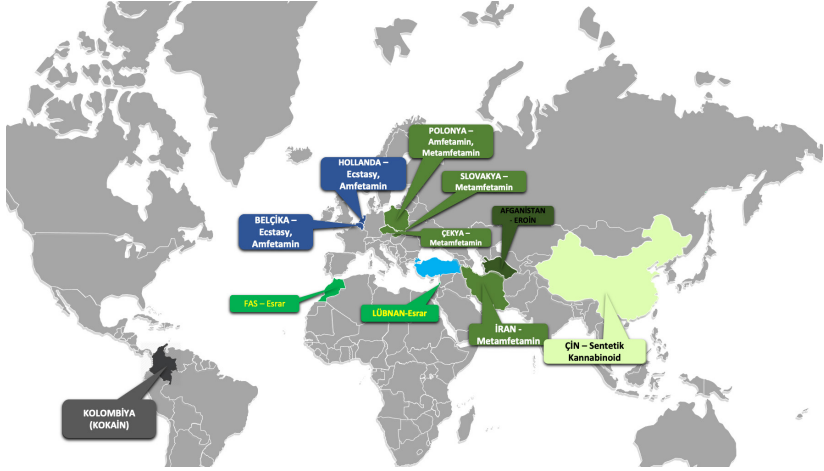
TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN UYUŞTURUCU ROTALARI

ÜLKEMİZİ HEDEF ALAN UYUŞTURUCULARIN ÜRETİLDİĞİ ÜLKELER

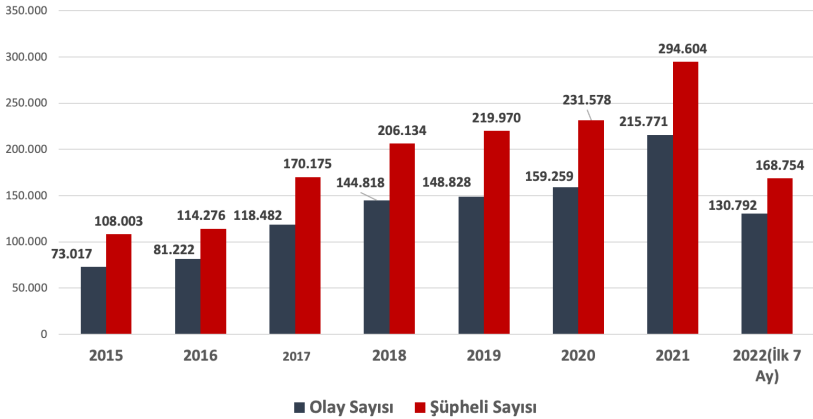
AVRUPADA ÜLKEMİZİ HEDEF ALAN UYUŞTURUCULARIN ÜRETİLDİĞİ ÜLKELER

AVRUPADAN ÜLKEMİZİ HEDEF ALAN ROTA ÜLKELER

UYUŞTURUCU OLAY VE ŞÜPHELİ SAYISI

NARKOTİK MADDE ANA GRUPLARI

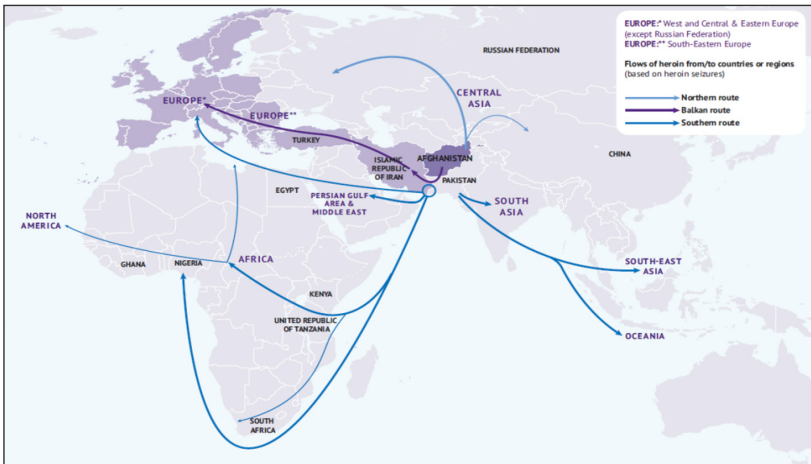
1. Uyuşturma Özelliği Olanlar
2. Uyarıcı Özelliği Olanlar
3. Halüsinojen Özelliği Olanlar

EROİN

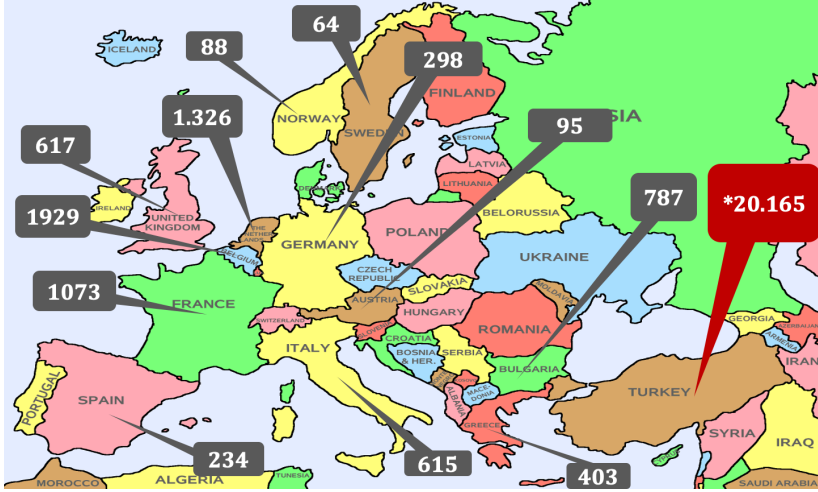
EROİN KAÇAKÇILIĞI ROTALARI

Kaynak: Dünya Uyuşturucu Raporu, 2018

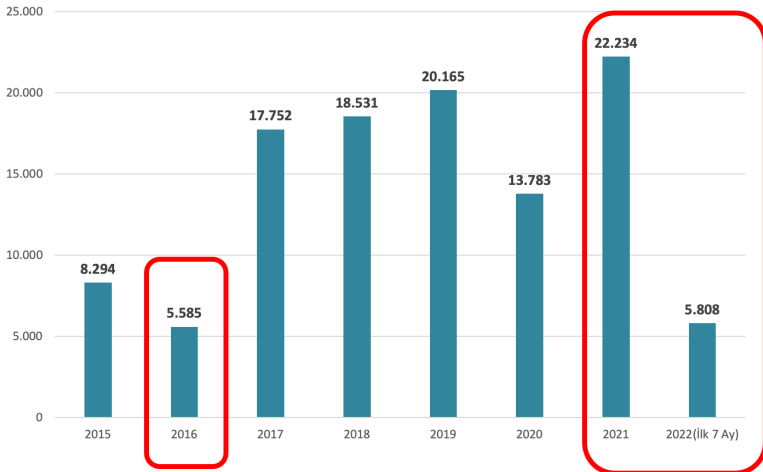

EROİN YAKALAMA MİKTARLARI (KG)

Kaynak: Avrupa Uyuşturucu Raporu-2021
Türkiye Verileri: 2019: 20.165 2020: 13.783 2021: 22.202

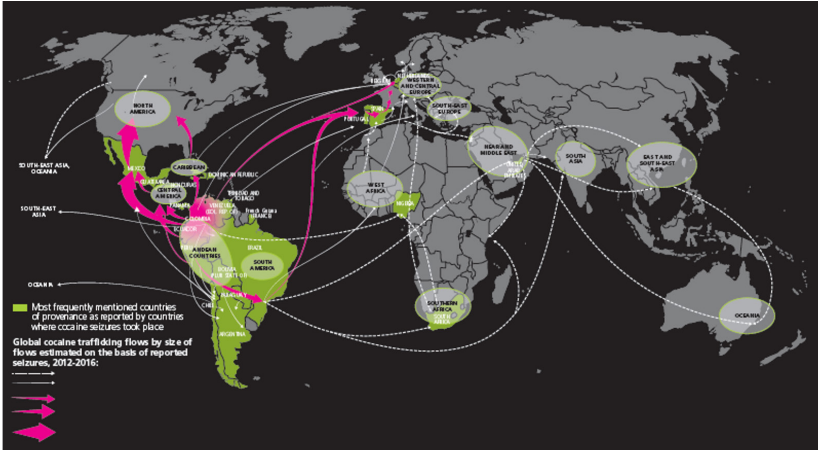
YAKALANAN EROİN MİKTARI (KG)

KOKAİN

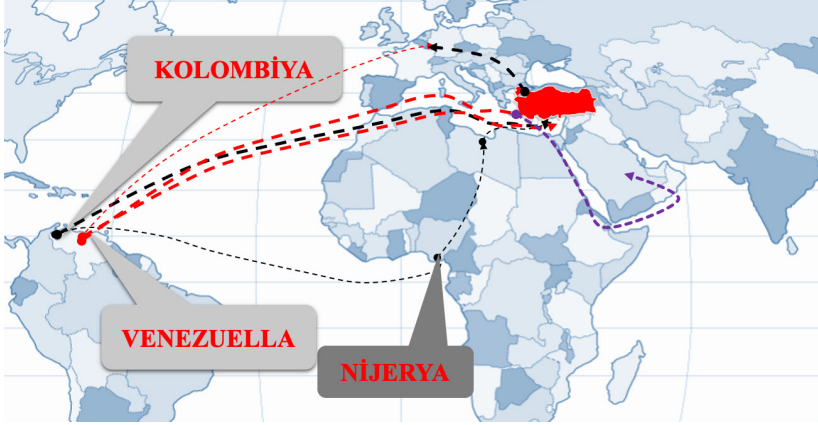
KÜRESEL KOKAİN KAÇAKÇILIĞI ROTALARI

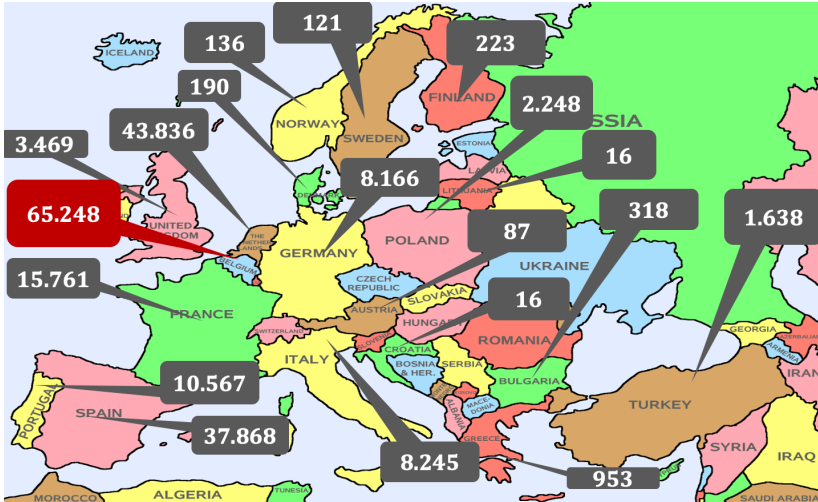
Kaynak: Dünya Uyuşturucu Raporu, 2018

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN KOKAİN KAÇAKÇILIĞI ROTALARI

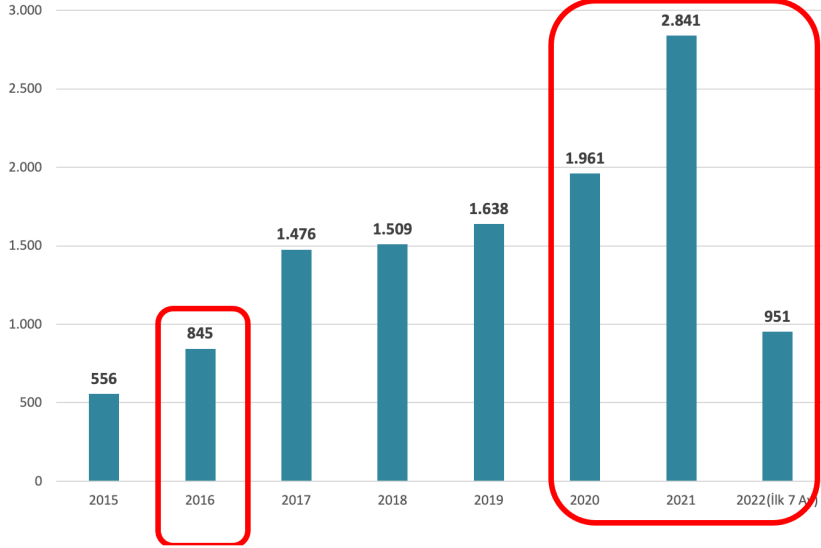
YAKALANAN KOKAİN MİKTARI (KG)

Kaynak: Avrupa Uyuşturucu Raporu-2021

Türkiye Verileri: 2019: 1.638 2020: 1.961 2021: 2.841

YAKALANAN KOKAİN MİKTARI (KG)

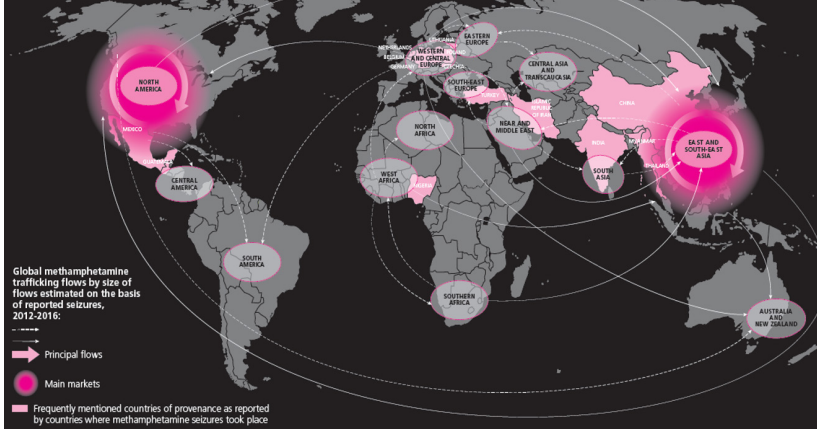
METAMFETAMİN

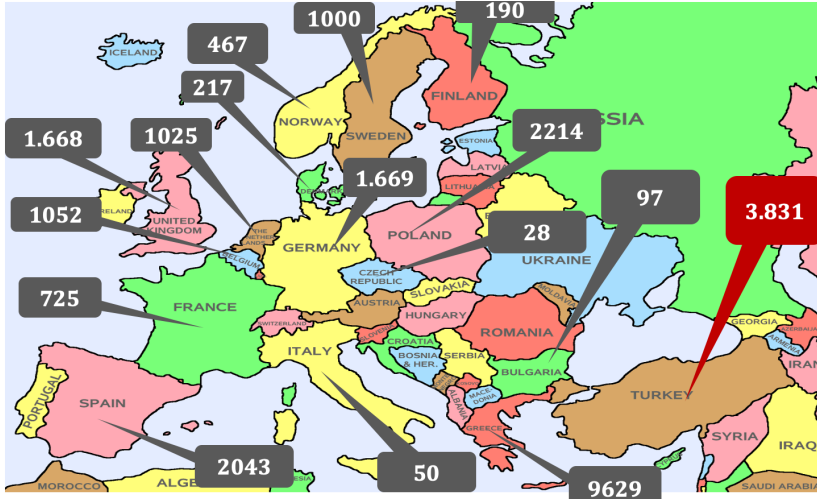

KÜRESEL METAMFETAMİN KAÇAKÇILIĞI ROTALARI

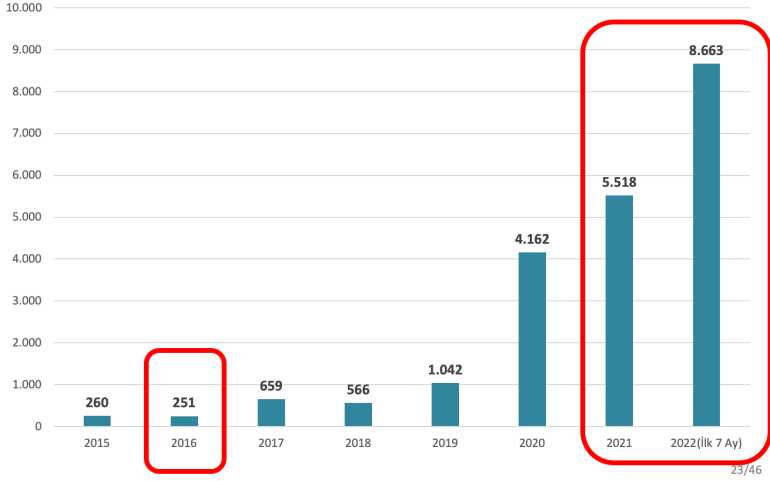
Kaynak: Dünya Uyuşturucu Raporu, 2018

METAMFETAMİN-CAPTAGON YAKALAMA MİKTARLARI (KG)

Kaynak: Avrupa Uyuşturucu Raporu-2021 (Metamfetaminlere, amfetamin ve metamfetamin dahildir.)

YAKALANAN METAMFETAMİN MİKTARI (KG)

SENTETİK KANNABİNOİD

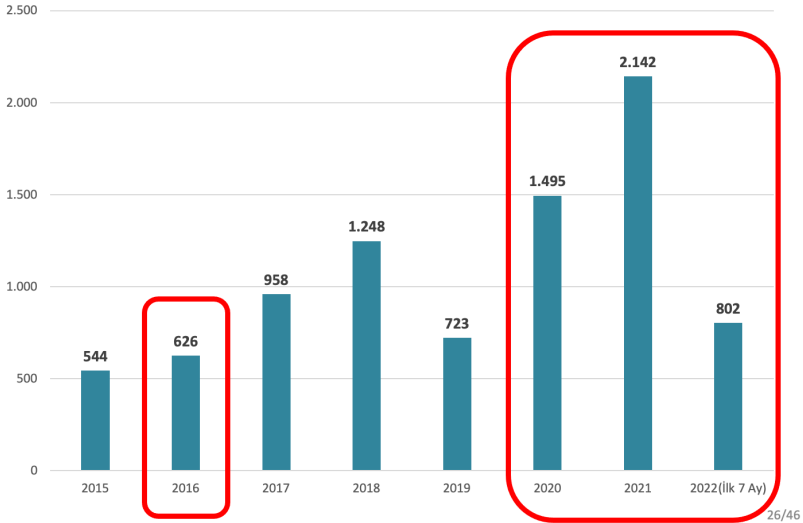

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN SENTETİK KANNABİNOİD ROTALARI

YAKALANAN SENTETİK KANNABİNOİD MİKTARI (KG)

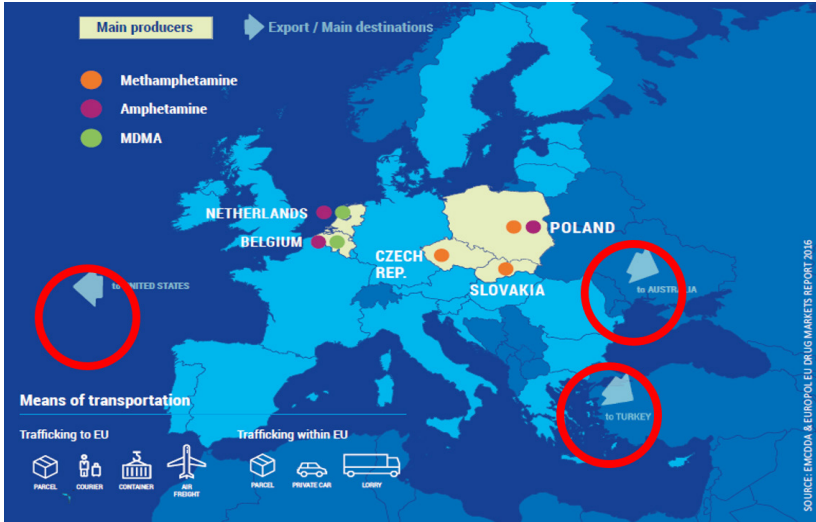

26/46

ECSTASY

ECSTASY KAÇAKÇILIĞI ROTALARI

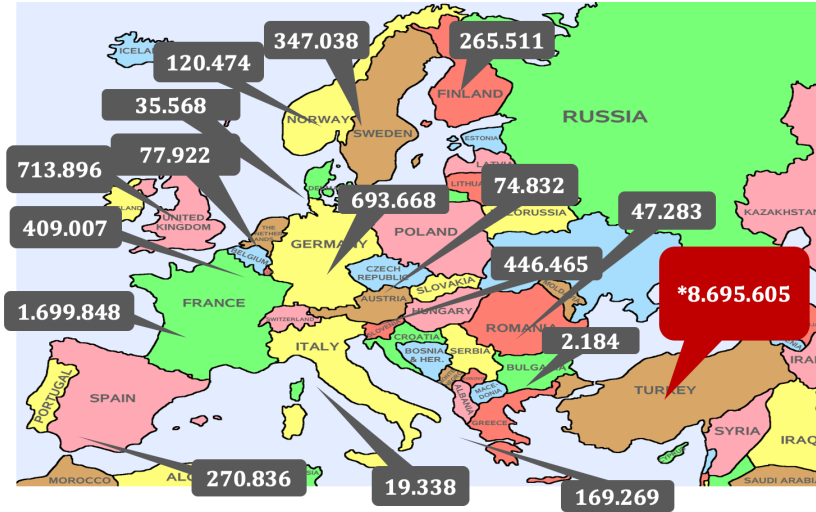
Kaynak: EUROPOL-SOCTA Raporu, 2017

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN ECSTASY ROTALARI

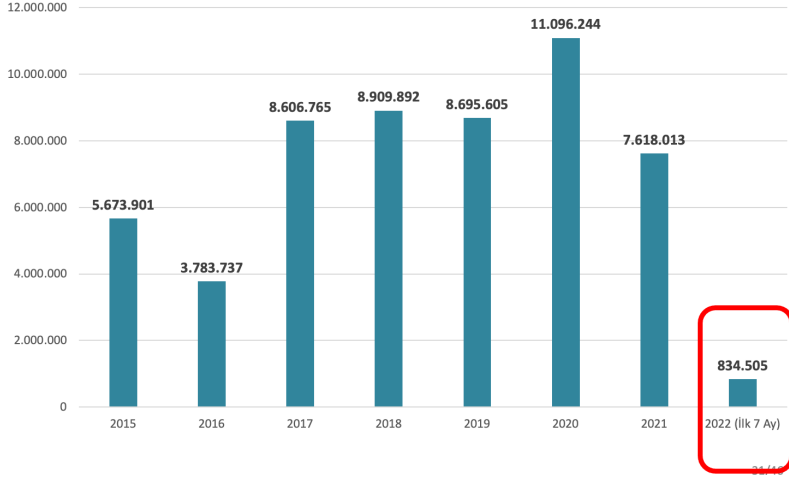

ECSTASY YAKALAMA MİKTARLARI (TABLET)

Kaynak: Avrupa Uyuşturucu Raporu-2021 (MDMA, MDA, MDEA) -
Türkiye Verileri: 2019: 8.695.605 2020: 11.096.244 2021: 7.618.013

YAKALANAN ECSTASY MİKTARI (ADET)

CAPTAGON

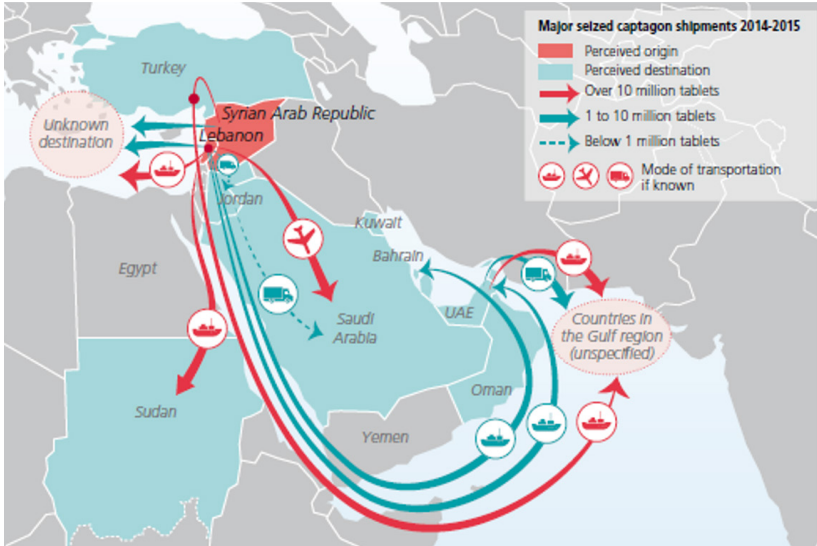

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN CAPTAGON ROTALARI

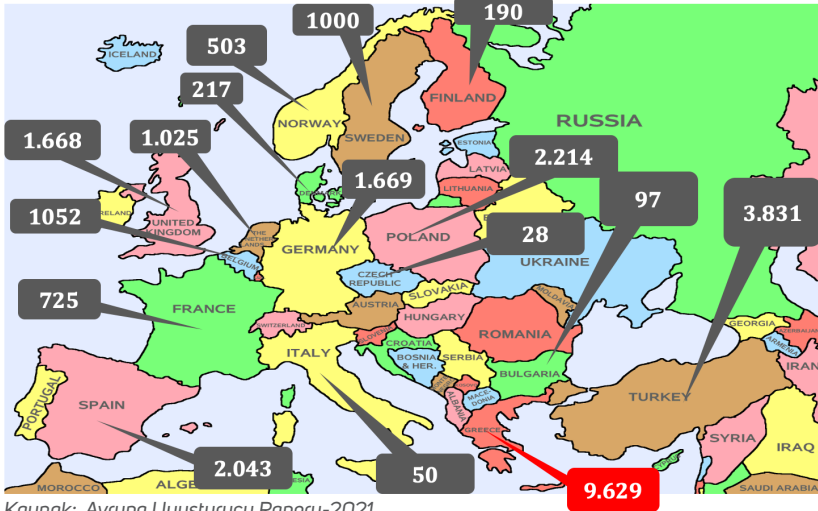

KÜRESEL CAPTAGON KAÇAKÇILIĞI ROTALARI

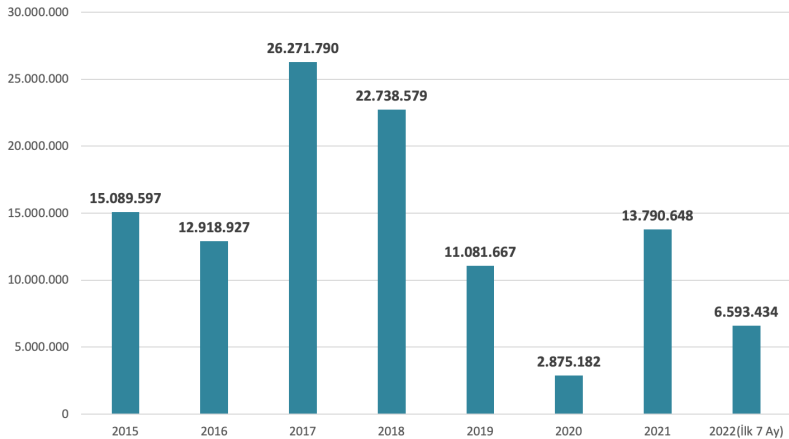
Kaynak: EUROPOL-SOCTA Raporu, 2017

AMFETAMİN (CAPTAGON) YAKALAMA MİKTARLARI (KG)

Kaynak: Avrupa Uyuşturucu Raporu-2021
(Amfetamin Tipi Uyarıcılar)

YAKALANAN CAPTAGON MİKTARI (ADET)

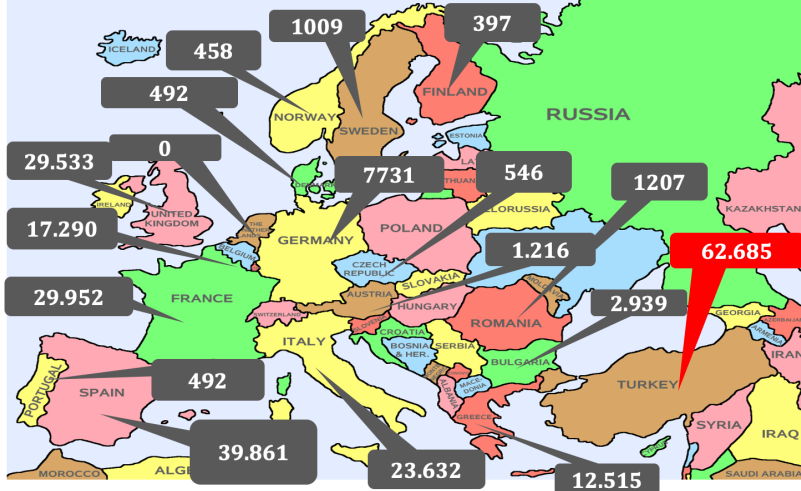
ESRAR

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN ESRAR ROTALARI

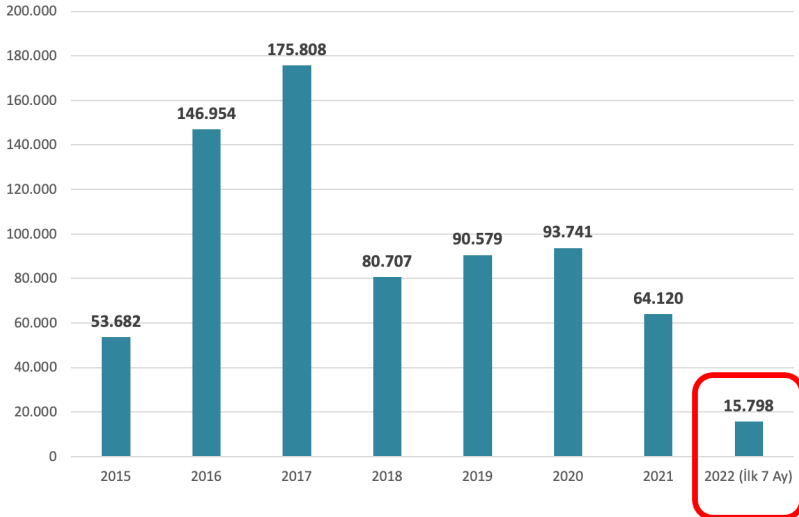
ESRAR YAKALAMA MİKTARLARI (KG)

Kaynak: Avrupa Uyuşturucu Raporu-2021 (Kubar Esrar)

Türkiye Verileri: 2019: 62.685 - 2020: 93.741 - 2021: 64.116 - 2022 (İlk 7 Ay): 15.798

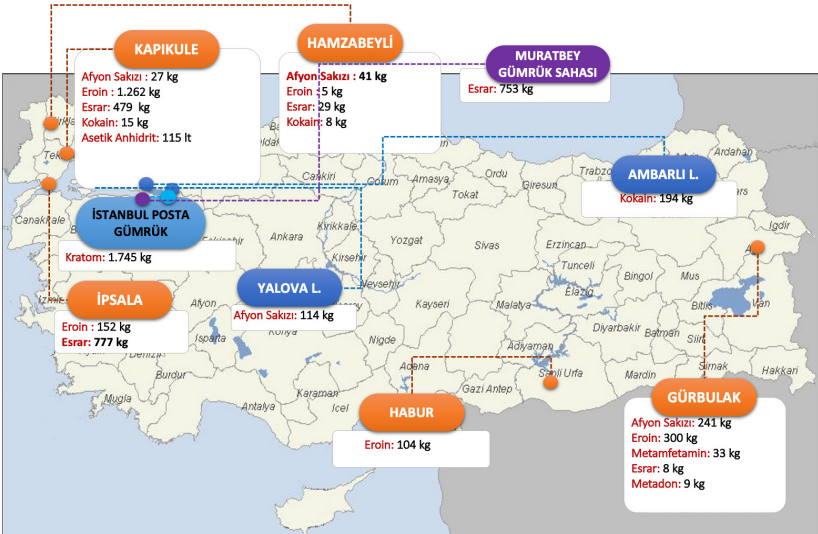
YAKALANAN ESRAR MİKTARI (KG)

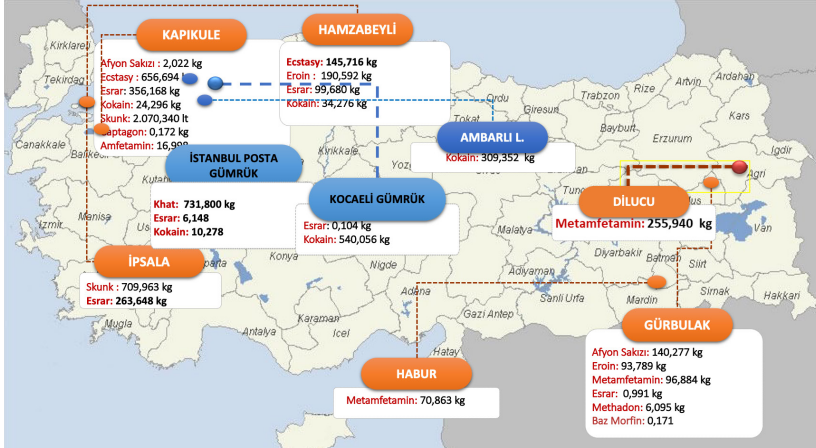

SINIR KAPILARINDA YAKALANAN UYUŞTURUCU MİKTARLARI

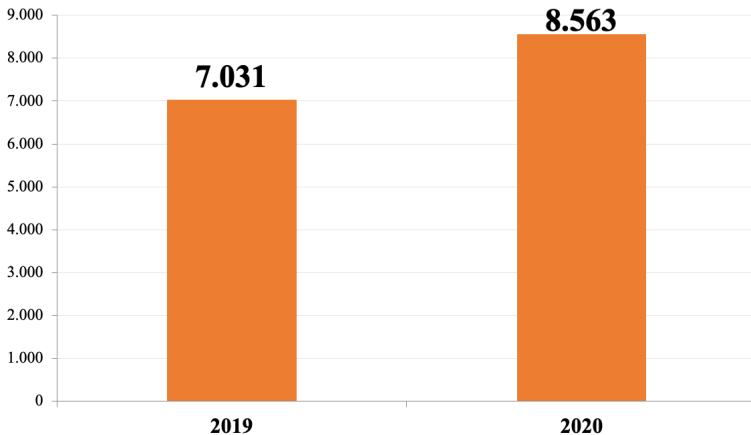

Kaynak: GMGM, 2019

SINIR KAPILARINDA YAKALANAN UYUŞTURUCU MİKTARLARI - 2020

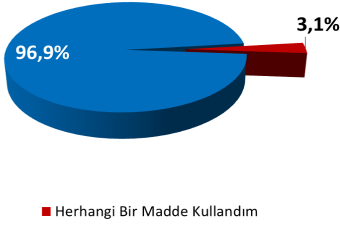
SINIR KAPILARINDA YAKALANAN TOPLAM UYUŞTURUCU MİKTARI (KG)

MADDE KULLANIMI TUTUM VE DAVRANIŞ ARAŞTIRMASI (TUBİM)

YAŞAM BOYU EN AZ BİR KERE UYUŞTURUCU MADDE KULLANIMI

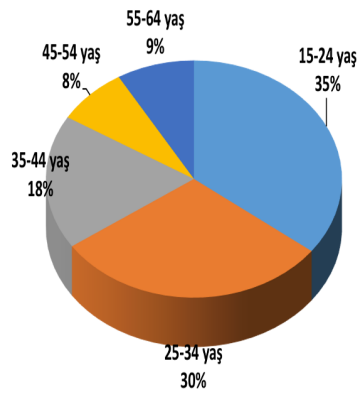
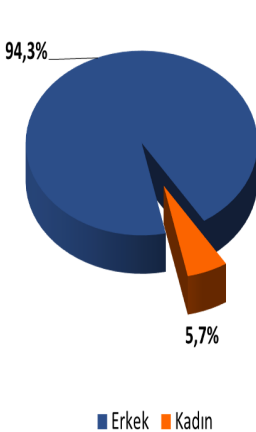

TUBİM (Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) Genel Nüfus Araştırması çalışma grubu tarafından belirlenen illerde, TÜİK'ten alınan adreslerde yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

26 ilde yapılan çalışmada 100.000 örneklemden, **42.754** kişi ile başarılı görüşme gerçekleştirilmiştir.

Yaşam boyu en az bir kere uyuşturucu madde kullanımı % 3,1 olarak tespit edilmiştir.

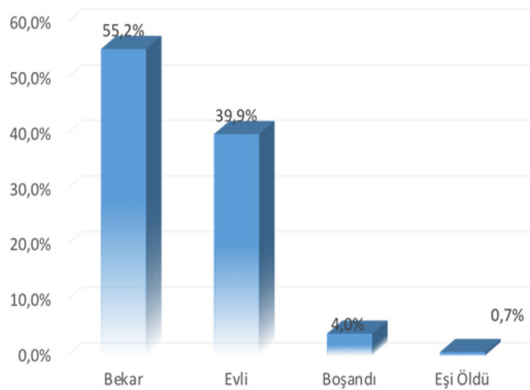
KULLANICILARININ CİNSİYET VE YAŞ DAĞILIMI

UYUŞTURUCU MADDE KULLANIMI YAŞ ORTALAMALARI

	Frekans	Yüzde
Okul bitirmemiş (okur yazar/değil)	45	3,40%
İlkokul mezunu (Yeni sistemde 4 / Eski sistemde 5 yıl)	267	20,00%
Ortaokul / İlköğretim mezunu (8 yıl)	245	18,30%
Ortaöğretim Lise öğrencisi (9.-12. Sınıf)	60	4,50%
Normal Lise mezunu	310	23,20%
Meslek Lisesi mezunu	90	6,70%
Üniversite öğrencisi	130	9,70%
Meslek Yüksekokul mezunu (2 yıllık)	43	3,20%
Üniversite Açıköğretim mezunu (4 yıllık)	22	1,60%
Üniversite mezunu (4 yıllık)	119	8,90%
Lisansüstü / Doktora	7	0,50%
Toplam	1338	100,00%

En yüksek yüzdelerdeki eğitim durumları kırmızı ile işaretlenmiştir.

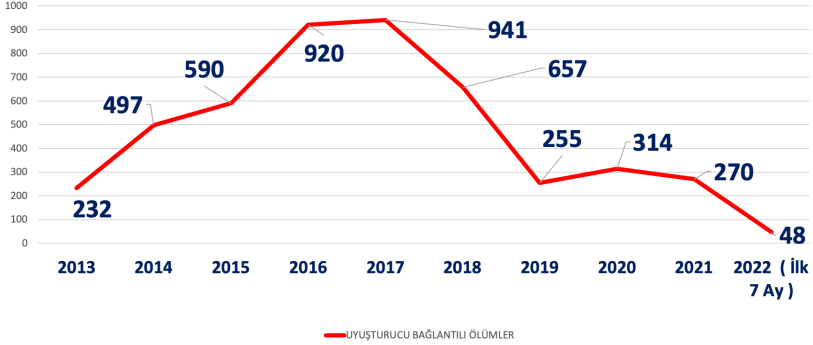

*Kaynak: TÜBİM

■ m.d

2013-2022 YILLARI UYUŞTURUCU MADDE BAĞLANTILI ÖLÜMLER

Kullanımdaki artışa rağmen son yıllardaki madde bağlantılı ölümlerdeki azalış, kayıtların gerçekliği hakkında şüpheler oluşturmaktadır.

MADDE BAĞLANTILI ÖLÜMLERİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI 2017-2018

Kaynak: Adli Tıp Kurumu 2018

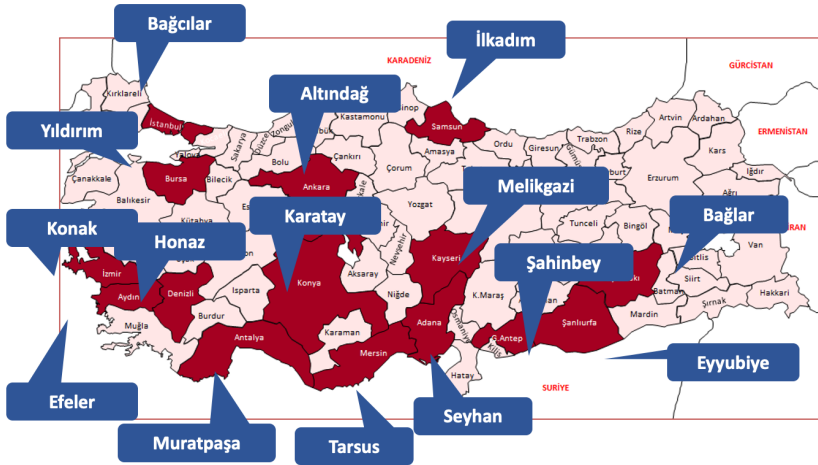
● 2017 Yılı (941)
● 2018 Yılı (657)

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELEDE RİSKLİ İLLER

En riskli iller: İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara, Diyarbakır, Şanlıurfa, Antalya, Adana, Gaziantep, Konya, Kocaeli, Samsun, Aydın, Kayseri, Mersin

RİSKLİ İLLERDEKİ EN KRİTİK İLÇELERİ *

* İl uyuşturucu koordinasyon başkanlıkları tespitine göre.

ATIK SU ANALİZİ

Halen Avrupa genelinde 53 şehir ve 20 ülkede karşılaştırmalı atık su analizleri yapılmaktadır.

Dünya Uyuşturucu Birliği tarafından analiz sonuçları yayınlanmaktadır.

Ülkemizde de atık su analiz çalışmaları başlamış ;

26 Mart - 24 Aralık 2019 tarihleri arasında **18 ilimizde** atık su analizleri tamamlanmış ve raporlanmıştır.

Atık su analizi sonuçlarına göre İstanbul her dönem Dünyada ikinci sırada, Adana ise daima ilk beş şehir içerisinde yer almaktadır.

TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU MÜCADELE BİRİMLERİNİN MEVCUT DURUMU

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE BİRİMLERİ

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI

Uyuşturucu İle Mücadele Şube Müdürlüğü

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI

Narkotik Kaçakçılığı ile Mücadele Kısım Amirliği

GÜMRÜKLER MUHAFAZA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Narkotik Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı

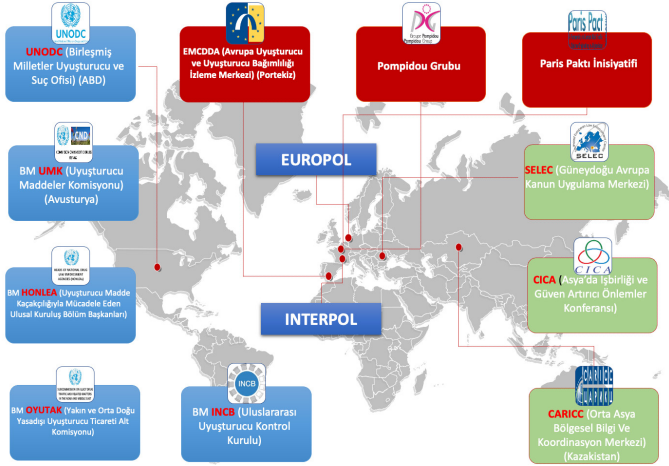

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE EDEN BİRİMLERİN MEVCUT YAPISI

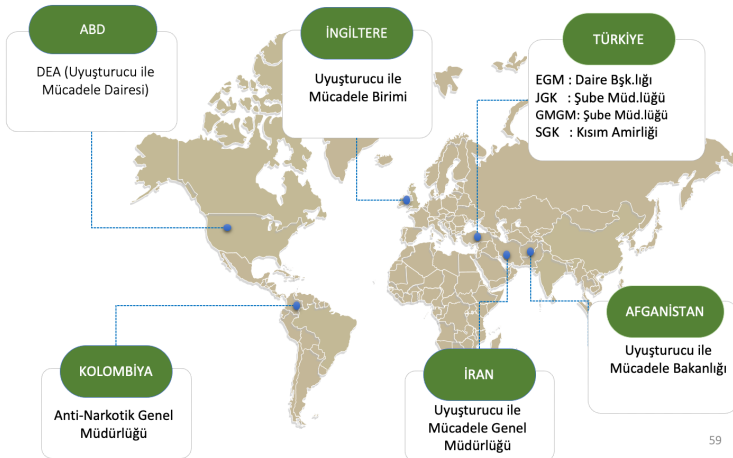
	PERSONEL SAYISI	ARAÇ SAYISI
 Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı	4290	1268
 Uyuşturucu İle Mücadele Şube Müdürlüğü	250	100
 Narkotik Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı	...	...
 Narkotik Kaçakçılığı İle Mücadele Kısım Amirliği	338	200

Birimlerin mevcut yapısının organizasyon, personel ve araç olarak son derece yetersiz olduğu net bir şekilde görünmektedir.

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE EDEN ULUSLARARASI KURULUŞLAR

DÜNYADAKİ BENZER ÜLKELERİN UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE TEŞKİLATLARI

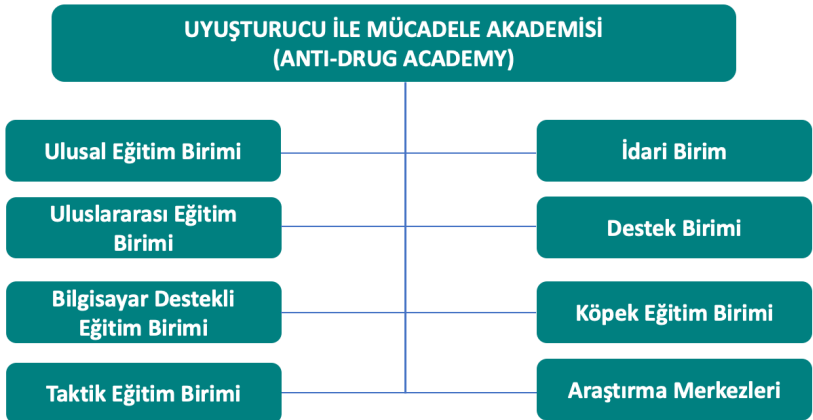
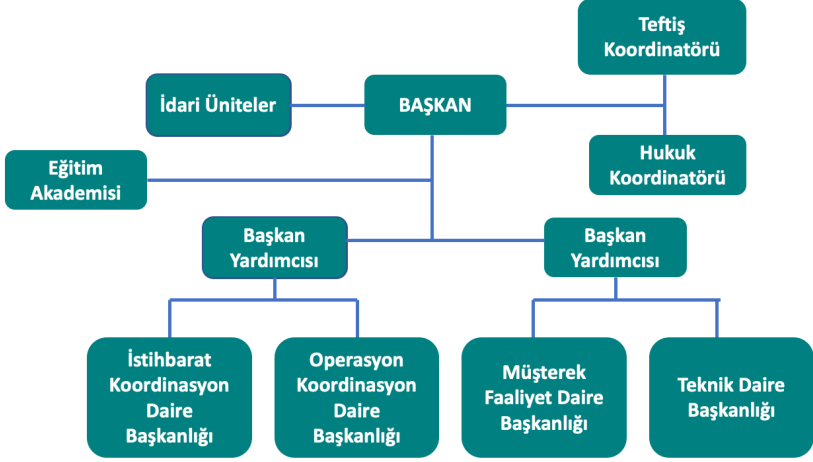

TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU İLE ETKİN MÜCADELE İÇİN GELECEK EYLEM PLANI

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE MERKEZİ (UYUM)

- Uyuşturucu ile mücadelede ilgili tüm kurumların katılımı ile etkin ve sürdürülebilir ulusal politikaların oluşturulması
- Uyuşturucu ile mücadelede görevli tüm kuruluşların çalışmalarının tek merkezde toplanması, koordine edilmesi
- Kurumlar arası kopuklukların önlenmesi
- Yetki çatışmalarına, lüzumsuz rekabete, birbirinden kopuk çalışmalardaki gereksiz tekrarların önlenmesi sureti ile kaynak ve bilgi israfına mani olunması
- Gayret ve güç birliği sağlanması
- İstihbaratın süratle icraata dönüştürülmesi, uyuşturucu ile mücadelede etkili ve kalıcı bir yapının oluşturulması amacıyla İçişleri Bakanlığına bağlı **Uyuşturucu İle Mücadele Merkezi (UYUM)** kurulacaktır.
- UYUM, olağan üstü durumlarda ve kriz yönetiminde kullanılacak nitelikte alt yapıya ve fiziki şartlara sahip olacaktır.
- Uyuşturucu ile Mücadele Merkezine bağlı olarak faaliyet gösterecek **Eğitim Akademisi** yurtiçi ve yurt dışında, uyuşturucu sorununa maruz bölgelerde görev yapacak tüm birimlerin personeli her düzeyde eğitecek

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE MERKEZİ (UYUM)

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE EDEN BİRİMLERİN YENİ YAPISI

MEVCUT
DURUM

OLMASI
ÖNGÖRÜLEN

Narkotik Suçlarla
Mücadele
Daire Başkanlığı

Daire Başkanlığı

Uyuşturucu İle
Mücadele
Şube Müdürlüğü

Daire Başkanlığı

Narkotik Suçlarla
Mücadele
Dairesi Başkanlığı

Daire Başkanlığı

Narkotik Kaçakçılığı
ile Mücadele
Kısım Amirliği

Daire Başkanlığı

UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE GELECEK EYLEM PLANI

BMKY

- Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu, Cumhurbaşkanı/Başbakan Başkanlığında iki ayda bir düzenli olarak toplanarak uyuşturucu ile mücadele politika ve hedeflerini belirleyecek, uygulama sonuçlarını izleyecek ve değerlendirecektir.

1. Uyuşturucunun Ülkemize Ulaşmasının Zorlaştırılması

- Ülkemize yönelmiş uyuşturucu üretici ülkelerde takip edilip engellenecektir.
- Bu amaçla **kaynak ve güzergah** ülkelerde uyuşturucu konusunda uzman, Uyuşturucu ile Mücadele **Müşaviri/Ataşesi** görevlendirilecek ve güçlü personel ve ödenekle desteklenecektir.
- UYUM bünyesinde kaynak ülke durumunda olan ülkelere bir kaçını içine alacak **Bölge Ofisleri** ve **İrtibat Büroları** oluşturulacak ve bu ofislerde konusunda uzman personel istihdam edilecektir.
- MİT'in yurtdışında uyuşturucu ile mücadele alanında yürüttüğü faaliyetler, UYUM ile koordinasyon içinde yürütülecektir.

2. Yola Çıkış Uyuşturucunun Rotasında Yakalanması

- Ülkemize yönelik uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetlerinde kaynak ve rota ülkelere ilişkin alınan istihbarat bilgileri ülkemizin yasal mevzuatı çerçevesinde ilgili ülkelere paylaşılacaktır.

- Ülkemizde görev yapan yabancı ülke ve uluslararası kurum irtibat görevlileri ile istihbarat ve bilgi paylaşımı konusunda işbirlikleri artırılabacaktır.

3. Ülke Sınırlarımızda Mücadele

a. Sahil Güvenlik

- Sahil Güvenlik Komutanlığı bünyesinde kısım amirliği düzeyinde örgütlenen ancak herhangi bir personelin uyuşturucu ile bağıntılı personelin görevlendirilmediği yapı daire başkanlığı düzeyinde yeniden yapılandırılacak, personel, araç-gereç imkanları bakımından takviye edilecektir.
- Sahil Güvenlik Komutanlığı İstihbarat Birimine teknik takip imkan ve yetkisi verilecektir.
- Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından yürütülen ancak henüz tamamlama aşamasına getirilemeyen Sahil Gözetleme Radar Sistemi (SGRS) Projesi acilen bitirilerek deniz sınırlarımızın daha etkin denetim ve gözetimi sağlanacaktır.
- Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ilgili birimleri ile mevcut bilgi ve istihbarat paylaşımı daha üst seviyeye çıkarılarak denizlerde icra edilecek operasyonların hem sayısı, hem de başarı düzeyi arttırılacaktır.

b. Hava Limanları

- Havaalanlarının uyuşturucu türleri bakımından risk durumu belirlenecek risk durumunun gerektirdiği her türlü tedbir alınacaktır.

- Bütün havalimanları gelişmiş X-Ray cihazları ile donatılacaktır.
- PTT Kargonun fiziki şartları iyileştirilecek ve X-Ray cihazlarıyla takviye edilecektir.
- Bütün kargo şirketlerinin ana depolarında X-Ray kontrol zorunluluğu getirilecek bu kontrole ait onay etiketi olmayan kargoların dağıtıma girmesi yasaklanacaktır.

c. Hudut Kapıları

- Bütün Hudut kapılarında uyuşturucu ile mücadeleye yönelik personel ve narkotik köpek sayısı ile teknik teçhizat yönünden takviye edilecek ve risk analizleri yapılacak gerekli tedbirler alınacaktır.
- Hudut Kapılarında yakalanan uyuőturucuları ÷lke içine sokmaya çalışan şirketler ve şirket ortakları ile ilgili ortak bir veri tabanı oluşturulacaktır.

d. Kara Sınırları

- 295 km'lik İran Sınırı ve 911 km'lik Suriye Sınırında yapımı halen devam eden sınır güvenlik duvar sisteminin tamamlanacak, herhangi bir engel bulunmaksızın insan geçişine elverişli sınırlarımız uydu sistemleri, drone ve kolluk gücü takviyesi yapılarak sınırlarımız güvenlik altına alınacak ve kaçak göçmenlerle beraber uyuşturucu giriş engellenecektir.

4. Önleyici Mücadele

- Her ilde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı **Bağımlılık İzleme ve İyileştirme Merkezleri (BİZİM)** kurulacak, bu merkezler öncelikle illerdeki risk haritalarını çıkartarak, riski yüksek bölgelerdeki

ailelere ulaşmak için bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği içinde çalışılacaktır.

- **BİZİM**, kendisine ulaşan vakaları; kişinin tedavisi, rehabilitasyonu, toplumsal uyumu ve iş gücüne katılım sürecinin sonuna kadar organize edecek, izleyecek ve her aşamada duruma müdahil olacaktır.

- **BİZİM**, bağımlı bireyi öncelikle ayakta ya da yataklı tedavi kurumlarına sevkini yapıp tedavi ettirecek sonra kendi bünyesinde veya başka kuruluşlarda (sosyal hizmet merkezleri, belediyelere ait rehabilitasyon merkezleri) rehabilitasyon ve uyum programlarını yürütecektir.

- Uyuşturucu ile mücadelede **gönüllü katılım** özendirilecektir.

- Yerel yönetimler başta olmak üzere kurum ve kuruluşların **mahallinde hizmet veren personeli** ile işbirliği yapılacaktır.

- **Emekli olmuş güvenlik personellerinden** aktif olarak yararlanılacaktır.

- Camilerde görev yapan **din görevlileri** ile yakın iletişim içinde bulunulacaktır.

- **Mahalle muhtarlarının** istihbarat çalışmalarına dahil edilmesi sağlanacaktır.

- **Tedavi edilen bağımlıların** gönüllü olarak mücadeleye katılmaları teşvik edilecektir.

- **İl ve büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000 üstündeki belediyelerin** belirli bir bölümü, (%03) bağımlı bireylerin rehabilitasyon ve sosyal uyumuna yönelik yatırım yapmak ve programları uygulamak için tahsis edilecektir.

- Belediyeler, şehirlerdeki **metruk ve yıkılmaya yüz tutmuş binaları** ya güvenlik altına alması veya yıkılması temin edilecektir.

- Güvenlik kapsamında **kamera ve mobese sayısı** artırılacaktır.

- **Özendirici medya ve sosyal medya içerikleri** ile etkin mücadele yapılacaktır.
- **Sosyal medya üzerinden pazarlama** faaliyetleri titizlikle takip edilecektir.
- **Her aile sağlık merkezinde psikolog, sosyal hizmet uzmanı** görevlendirilecek, aile sağlık merkezleri AMATEM, ÇEMATEM ve ilgili sağlık ve rehabilitasyon merkezleri ile irtibatlandırılacaktır.
- Eğitim kurumlarında görev yapan **yönetici, eğitimci ve okul aile birliği üyeleri** ile işbirliği yapılarak, mücadeleye etkin katılımları sağlanacaktır
- Okullarda, okul yöneticileri ve rehberlik bölümü öğretmenleri, risk altındaki çocukların ve ailelerinin izlenmesi ve olumsuz bir durumda **yetkili mercilere bilgilerin verilmesinde görevli ve sorumlu** olacaktır.
- Şehirlerin riskli bölgelerinde ve **tüm okullarda kolluk gücü** bulundurulacaktır.
- Yapılan bütün araştırmalarda okullarda öğrencilere yönelik uyuşturucu ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının ters etki yarattığı, uyuşturucu maddelere yönelik merakı arttırdığı tespit edilmiştir. Bu nedenle ailelere uyuşturucu ve bağımlılıkla ilgili uyarıcı nitelikteki **eğitim ve destekleyici materyaller** verilecektir.
- Uyuşturucuya başlama nedeninin %82 oranında merak ve arkadaş yönlendirmesi olduğu görülmektedir. Çocuklarıyla yeterince ilgilenmeyen ve farkındalığı düşük ailelerin çocuklarının bu tuzağa düşme riski daha yüksektir. Özellikle bu nitelikteki nüfusun yoğun olduğu bölgelerde anaokullarının sayısı hızla artırılarak, bu bölgelerde **anaokullaşma oranının %100'e çıkarılması** için faaliyetler yürütülecektir.
- Bu bölgelerde **spor ve yeşil alan sahaları** artırılabilecektir. kültür merkezleri açılacak, kültürel ve sosyal faaliyetlere ağırlık verilecektir.

- Uyuşturucu kullanımının en yüksek olduğu toplum kesimleri, eğitim ve gelir düzeyi düşük ailelerdir. Şehirlerin **sosyal riski yüksek bölgelerinde**, tüm aileler uyuşturucu bağımlılığına karşı yoğun bir bilgilendirme ve bilinçlendirme sürecine dahil edilecektir.
- Bunun için Milli Eğitim, Halk Eğitim, Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlükleri, belediyeler, Yeşil Ay ve diğer sivil toplum örgütleri, gönüllüler ve üniversitelerin ilgili bölümleri ile anne, babalara yönelik; toplantı, kurs, sempozyum tertip edilerek, bu konuda ulaşılamayan aile bırakılmayacaktır.
- Türkiye 2021 yılında kara para aklama ve terörizmin finansmanı konusunda yükümlülüklerini yeterince yerine getirmediği için **Uluslararası Mali Eylem Görev Gücü (FATF)** tarafından gri listeye alınmıştır. Mart 2023 tarihine kadar uzatılan Varlık Barışı Yasası sona erdirilip kirliliğin Türkiye'ye girişini önleyecek şekilde yeniden düzenlenecektir
- Adeta satılık hale getirilen **Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığının kriterleri** yeniden belirlenerek, uyuşturucu baronlarının, organize suç örgütü üyelerinin ülkemizde faaliyet yürütmelerinin önüne geçilecektir.

5. Bağımlılıkla Mücadele

- Yapılan bütün araştırmalarda ayakta ve yatarak tedavilerde başarı oranı %10-15 olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle Avrupa'da da örnekleri çokça olan ve içinde tıbbi tedavi, rehabilitasyon, meslek ve hobi edindirme programlarının da uygulandığı merkezlerinden, ülkemizin her bölgesinde en az bir adet olmak üzere **bağımlılıkla mücadele kompleksi/köyü** kurulacaktır.
- AMATEM ve ÇEMATEM'lerin **yetersiz olan sayı ve yatak kapasiteleri** arttırılacaktır.

- Özel sektör ve sivil toplum örgütleri bağımlılıkla mücadeleye yönelik faaliyetlere yönlendirilecek ve desteklenecektir.
- Sentetik uyuşturucu maddelerin tespit edildiği **laboratuvarlar modernize edilerek, sayıları arttırılacaktır.**
- Rehabilitasyon aşamasında, eş güdümlü olarak gencin iş sahibi olması için süresi en az üç ay olmak üzere halk eğitim merkezleri, esnaf odaları ve ticaret ve sanayi odaları ile koordineli olarak **meslek edindirme kursları** yürütülecektir.
- Meslek edindirme kurslarını başarıyla tamamlayan gençlere işe alımlarda öncelik tanınacak, bu çerçevede kamu kurumlarındaki **işe alımlarda kontenjan miktarı** arttırılacaktır. Ayrıca **Toplum Yararına Çalışma Programlarının %5'i** bu nitelikteki kişilere tahsis edilecektir.
- Bağımlılıktan kurtulmuş ve rehabilitasyon tedavilerine devam eden kişileri işe alan özel işletmelerin **sosyal güvenlik primleri devlet tarafından** karşılanacaktır.
- Bağımlı gencin, tedavi ve rehabilitasyon sürecinde gerektiğinde ailesine maddi katkı yapılacak, **ailede olumsuz rol model** söz konusu olduğu takdirde **yaşı küçük olanlar için koruma tedbirleri alınacaktır.**
- Uyuşturucu kullanan kişilere **hasta anlayışı ile yaklaşılacak**, gerekli hallerde zorunlu tedavi ve rehabilitasyon programları uygulanacaktır.
- İllerde **Denetimli Serbestlik Müdürlükleri** yeniden organize edilecek; tedavi, rehabilitasyon, sosyal uyum ve iş edindirme süreçleri çerçevesinde yeniden yapılandırılacaktır.

GELECEK
PARTİSİ

www.gelecekpartisi.org.tr